

19-21 Kasım 2025

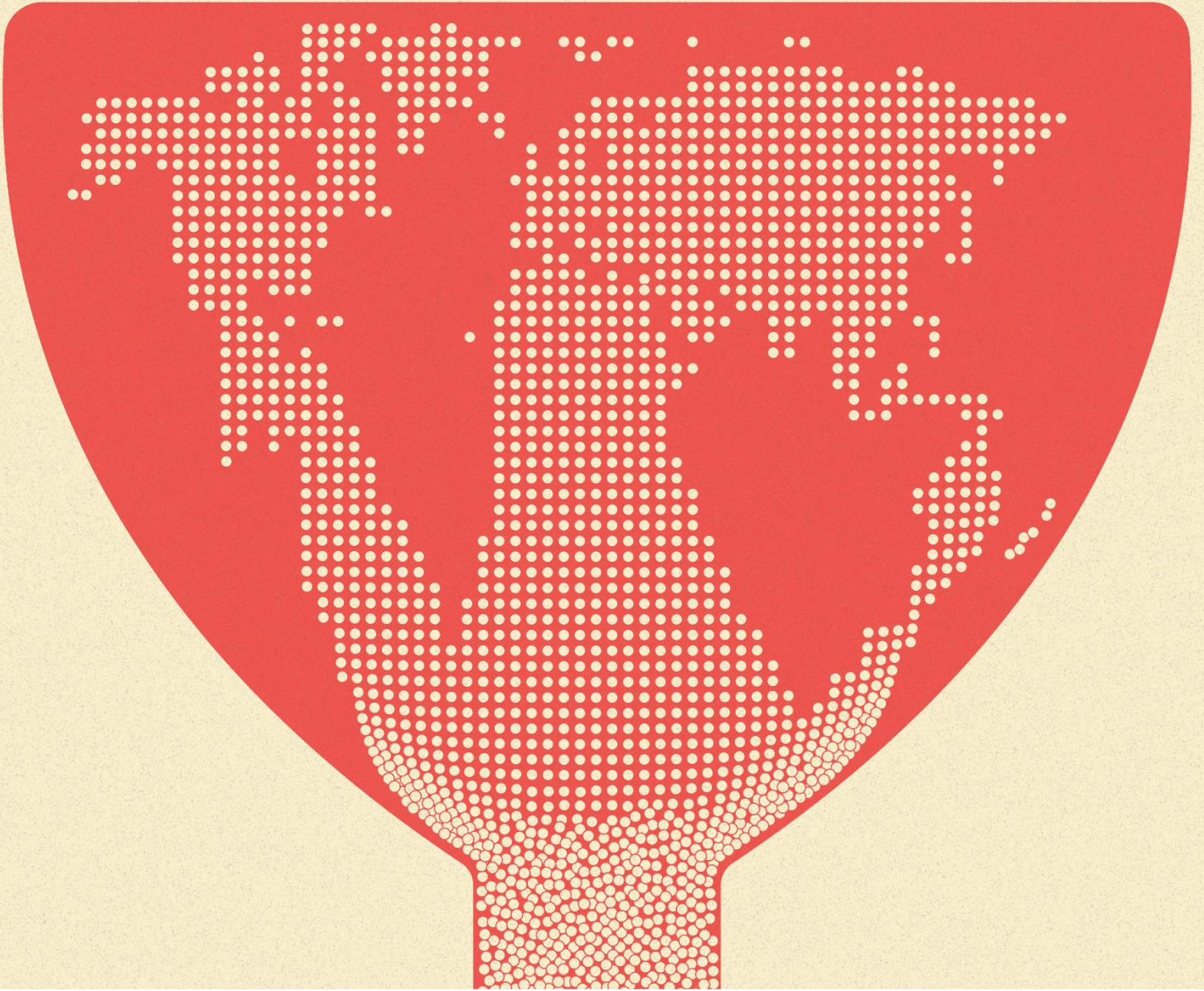
Kültür Kongre Merkezi, ODTÜ, Ankara, Türkiye

November 19-21, 2025

Culture and Convention Center, METU, Ankara, Turkey

5. Uluslararası Uygulamalı Etik Konferansı

*5th International
Applied Ethics Conference*

BOOK OF ABSTRACTS

5th International Applied Ethics Conference
5. Uluslararası Uygulamalı Etik Konferansı

Center for Applied Ethics
Uygulamalı Etik Araştırma Merkezi

<https://etikkongresi2025.metu.edu.tr>

Editors / Editörler:

Estel Alegret, Umut Sami Yılmaz, Gülizar Karahan Balya, Simay Canlar Morkoç

Design / Tasarım:

Onur Sancı

Organizing Committee / Düzenleme Kurulu

Halil Turan, Prof. Dr., METU, Department of Philosophy and Applied Ethics Research Center
Gülizar Karahan Balya, Dr., METU Applied Ethics Research Center
Büşra Akkökler Karatekeli, Dr., METU, Department of Philosophy
Mete Kurtoğlu, Dr. METU Applied Ethics Research Center
Sinan Şenel, METU Applied Ethics Research Center
Selma Aydın Bayram, Dr., METU, Department of Philosophy
James Griffith, Asst. Prof. Dr., METU, Department of Philosophy
Barış Parkan, Assoc. Prof. Dr., METU, Department of Philosophy
Hafize Sena Hekimoğlu, METU, Department of Sociology
Büke Temizler Nayır, ODTÜ Felsefe Bölümü

Scientific Committee / Bilim Kurulu

Semih Akçomak, Prof. Dr., METU, Science and Technology Policy Studies
Aysun Aydın, Doç. Dr., Düzce University, Department of Philosophy
Arsev Umur Aydınoglu, Asst. Prof. Dr., METU, Science and Technology Policy Studies
Gülşah Başkavak, Asst. Prof. Dr., Acıbadem M. A. Aydınlar University, Department of Sociology
Selma Aydın Bayram, Dr, METU, Department of Philosophy
Tom Børsen, Asst. Prof. Dr., Aalborg University, Department of Sustainability and Planning
Banu Buruk, Asst. Prof. Dr, Radboud University, Institute for Brain, Cognition and Behaviour
Fatin Cedden, Prof. Dr., Ankara University, Department of Animal Science
Nüket Örnek Büken, Prof. Dr., Hacettepe University, Center for Bioethics
Erdal Cengiz, Prof. Dr., Ankara University, Department of Philosophy
Roger Castellanos Corbera, Assoc. Prof. Dr. University of Barcelona, Department of Philosophy
Işıl Çeşmeli, Assoc. Prof. Dr., Selçuk University, Department of Philosophy
Nesrin Çobanoğlu, Prof. Dr., Gazi University, Faculty of Medicine
Aziz Kurtuluş Dinçer, Prof. Dr., Hacettepe University, Department of Philosophy
Matthias Dörries, Prof. Dr., University of Strasbourg, ESST
Erkan Erdil, Prof. Dr., METU, Department of Economics
James Griffith, Asst. Prof. Dr., METU, Department of Philosophy
Nurbay Irmak, Prof., Boğaziçi University, Department of Philosophy
Gürol Irzık, Prof. Dr., Sabancı University, Faculty of Arts and Social Sciences

Ahmet İnam, Prof. Dr., METU, Department of Philosophy
Sinan Kalkan, Prof. Dr. , METU, Department of Computer Engineering
Koray Karaca, Asst. Prof. Dr., Twente University, Department of Philosophy
M. Volkan Kavas, Assoc. Prof. Dr., İzmir University of Economics, Medicine Faculty
Şafak Kılıçtepe, Dr., Kırşehir Ahi Evran University, Department of Anthropology
Emre Koyuncu, Assoc. Prof. Dr., Ankara University, Department of Philosophy
Faik Kurtulmuş, Asst. Prof. Dr., Sabancı University, Faculty of Arts and Social Sciences
Didier Mineur, Prof. Dr. Sciences Po Rennes, Department of Philosophy
Daniş Navaro, Dr.
Canan Özgen, Prof. Dr., METU, Department of Chemical Engineering
Başak Ozan Özparlak, Asst. Prof. Dr., Özyeğin University, Faculty of Law
Barış Parkan, Assoc. Prof. Dr., METU, Department of Philosophy
Jan-Hendrik Passoth, Prof. Dr., European University Viadrina
Michael Peterson, Asst. Prof. Dr. , Department of Arts, Languages and Philosophy, Missouri University of Science and Technology
Nebil Reyhani, Prof. Dr., Muğla Sıtkı Kocaman University, Department of Philosophy
Manolis Simos, Dr., NKUA, Department of History and Philosophy of Science
Ayhan Sol, Prof. Dr., METU, Department of Philosophy
Hayriye Canan Sümer, Prof. Dr., Özyeğin University, Department of Psychology
Melike Şahinol, Dr., Max Weber Stiftung, Orient-Institut Istanbul
Harun Tepe, Prof. Dr., Hacettepe University, Department of Philosophy
Sibel Oktar Thomas, Asst. Prof. Dr., Özyeğin Üniversitesi, Department of Humanities and Social Sciences
Ertuğrul Rufayi Turan, Prof. Dr., Ankara University, Department of Philosophy
Aydan Turanlı, Prof. Dr., İTÜ, Department of Science, Technology and Society
Aristotle Tympas, Prof. Dr., NKUA, Department of History and Philosophy of Science
Özlem Ünlü, Asst. Prof. Dr., Selçuk University, Department of Philosophy
Saniye Vatansever, Assoc. Prof. Dr., Bilkent University, Department of Philosophy
Stelios Virvidakis, Prof. Dr., NKUA, Department of History and Philosophy of Science
Katerina Vlantoni, Asst. Prof. Dr., NKUA, Department of History and Philosophy of Science
Yasemin Yalın, Prof. Dr., Ankara University, Faculty of Med

Table of Contents

Abstracts (EN)

(alphabetically arranged by first name)

FROM TAKING ‘CARE OF’ BUSINESS TO TAKING ‘CARE IN’ BUSINESS: ACKNOWLEDGING THE WORK OF CARE ETHICS IN BUSINESS MANAGEMENT <i>Aastha Mishra</i>	12
OTHEROIDS OR ANTHROPOMORPHISM? AN EMPATHY-BASED APPROACH TO ARTIFICIAL AGENTS <i>Abootaleb Safdari</i>	13
CONTEMPORARY KANTIAN APPROACHES TOWARDS HASTENING DEATH <i>Andrew Thomas Fyfe</i>	15
THE CHALLENGE PROBLEM IN EXPRESSIVISM <i>Anna Chaltseva</i>	17
ETHICS OF ROBOT BODY DESIGN: EXPLORING SECOND WAVE FEMINIST APPROACH <i>Anthony Isong</i>	18
METAPHYSICS FOR APPLIED ETHICS: TWO SUGGESTIONS <i>Argun Abrek Canbolat</i>	20
REPRODUCTION OF GLOBAL INJUSTICE: ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI)-INDUCED KNOWLEDGE COLONIALITY <i>Başak Durukan Tercan</i>	22
ANTIGONE IN THE ICU: GREEK TRAGEDY AND THE ETHICS OF MORAL COMPLEXITY IN MEDICAL CRISES <i>Berker Basmacı</i>	24
AI, JOB DISPLACEMENT, AND THE DISSOLUTION OF MEANING: THE EXISTENTIAL IMPLICATIONS OF A HUMANITY WITHOUT "WORK" IN THE AGE OF AUTOMATION <i>Defne Yılmaz</i>	26

PLAGIARISM IN THE AGE OF GENERATIVE-AI: NEITHER STOLEN FROM OTHERS NOR ORIGINAL	28
<i>Dilek Kadioğlu</i>	
FILLING THE GAPS IN MORAL PLURALISM: A CONTRACTUALIST CASE FOR REASONABLE PRECAUTION	30
<i>Ekin Gedik</i>	
POST-ANIMAL PUBLICS: VIRAL VIOLENCE, AFFECTIVE ALGORITHMS, AND THE STRAY DOG CONTROVERSY IN TÜRKYE	32
<i>Ezgi Pehlivanlı, Esra Gedik</i>	
WHAT ETHICS FOR THE ENVIRONMENTAL PHILOSOPHY? THE PERSPECTIVES OF RATIONALISM, SENTIENTISM, BIOCENTRISM AND ECOCENTRISM	33
<i>Francesco Allegri</i>	
POLYGENIC SCORES, MERITOCRACY, AND SOCIAL JUSTICE	35
<i>Gökhan Akbay</i>	
BETWEEN UNBORN AND NEWBORN: THE INFANT BEING BORN AND ETHICAL REFLECTIONS ON THEIR AGENTIVE INVOLVEMENT IN BIRTH	37
<i>Güler Cansu Ağören</i>	
ANTITRUST-WORTHY AI	39
<i>Hendrik Kempt</i>	
(HOW) DOES ACCOUNTABILITY REQUIRE EXPLAINABLE AI?	41
<i>Hüseyfe Demirtaş</i>	
A CONTRACTUALIST FRAMEWORK FOR NAVIGATING AI FAIRNESS DILEMMAS	43
<i>Hüseyin S. Kuyumcuoğlu</i>	
AI ETHICS THROUGH NIETZSCHEAN MORAL LENS: THE CRISIS OF ETHICAL AGENCY IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE	45
<i>İbrahim Eylem Doğan</i>	

IN SEARCH OF AN ALTERNATIVE PERSPECTIVE FOR THE ETHICS OF MIGRATION LAW AND POLICIES: DECONSTRUCTION AND RE- CONSTRUCTION OF HOSPITALITY	47
<i>Irmak Kepenek</i>	
NONHUMAN ANIMAL AS ABJECT: A CALL FOR MORAL RECONSIDERATION OF HUMAN AND NONHUMAN ANIMAL SELVES	49
<i>İtir Güneş</i>	
TELEONAUTICS AND APPLIED ETHICS: CHARTING THE ETHICS OF FINAL GOALS	51
<i>Iurii Tikhonravov</i>	
MORAL RESPONSIBILITY AND ARTIFICIAL EMOTIONAL INTELLIGENCE	53
<i>M. Hadi Fazeli</i>	
LIBERAL EUDAIMONISM? RECONSIDERATIONS OF CLASSICAL ETHICAL PROGRAMS IN DEFENSE OF DEMOCRACY	55
<i>Mariusz Turowski</i>	
SURVIVORS OF SEXUAL ASSAULT ON THE STAND: A NEW FEMINIST AND VICTIM-CENTERED BIOETHICAL FRAMEWORK TO DISCUSS JUSTICE AND TRAUMA	57
<i>Mathilde Genest</i>	
THE (RADIO)ACTIVE TRANSMISSION OF RESPONSIBILITY	59
<i>Michael Peterson</i>	
AN ETHICAL DISRUPTION IN THE NATURE OF SERVICE CAUSED BY ARTIFICIAL INTELLIGENCE	61
<i>Nebil Reyhani</i>	
ENVIRONMENTAL BIOETHICS AS APPLIED ETHICS: RETHINKING RESPONSIBILITY IN THE AGE OF CLIMATE CRISIS	63
<i>Nesrin Çobanoğlu Yüksel</i>	
REFLECTIONS ON THE VIRTUES OF EVALUATION CRITERIA FOR DIGITAL LAY PARTICIPATION IN HEALTH RESEARCH AND POLICY	65
<i>Ozan Altan Altınok</i>	

THE CATEGORICAL ILLUSION: RECONCILING OBJECTIVE MORAL EXPERIENCE WITH A DARWINIAN VIEW OF REALITY	67
<i>Özgür Barış Çolak</i>	
WHY CANCEL CULTURE CANNOT IGNORE THE ARTIST BEHIND THE ART	69
<i>Pavlina Novosadova</i>	
AN ETHICS COURSE FOR HIGHER EDUCATION: INTERDISCIPLINARY AND EQUITABLE PERSPECTIVES	71
<i>Pınar Ayyıldız</i>	
TECHNOLOGICAL FUTURES AND ETHICS OF ANTICIPATION. A PHENOMENOLOGICAL CRITIQUE OF TEMPORAL CLOSURE.	75
<i>Riccardo Valenti</i>	
REFRAMING INTERACTIONIST REASON: INTRODUCING KANTIAN ETHICS INTO THE DEBATE	77
<i>Selda Salman</i>	
COGNITIVE ENHANCEMENT DISTRIBUTION — WHAT A COMMITMENT TO EGALITARIANISM COMMITS US TO	79
<i>Stefan Yanovski</i>	
CONSTRAINED MAXIMIZATION AS A RESPONSE TO THE FREE RIDING PROBLEM IN THE CONTEXT OF COLLECTIVE ACTION PROBLEM	81
<i>Tan Eroğlu</i>	
NORMATIVE SIGNIFICANCE OF RISK ATTITUDES IN BIOETHICAL CONTEXTS	83
<i>Tomasz Żuradzki</i>	
VIRTUE ETHICS AND MACHINE LEARNING: AN ARISTOTELIAN APPROACH TO AI ETHICS	85
<i>Tonguç Seferoğlu</i>	

Özetler (TR)

(alfabetik, ada göre)

KIRILGANLIK AÇISINDAN HEDEFLİ REKLAMLAR	88
<i>Beyza Nur Demir</i>	
TARIM DEVRİMİNDEN ENDÜSTRİYEL TARIMA; TAHILIN DESPOTİZMİ, EKOSİSTEMLERİN ÇÖKÜŞÜNÜN ÜÇ ETİK SORUN ALANI VE ÜÇ DİRENİŞ EKSENİ	90
<i>Burçin Çokuysal</i>	
POSTGENOMİK ÇAĞDA ETİK VE SOSYAL POLİTİKA: ÖNGÖRÜCÜ GENOMİK VE GENETİK NEDENSELLİĞİ YENİDEN DÜŞÜNMEK	93
<i>Çağlar Karaca</i>	
YÜZ, FARK, SIÇRAYIŞ: ETİK DÜŞÜNMENİN ÜÇ PERFORMATİF HALİ	95
<i>Demet Kurtoğlu Taşdelen</i>	
EKOLOJİK SUÇLULUK VE SORUMLULUK: JASPERS'TEN ARENDT'E	97
<i>Elif Can Çalıcı</i>	
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇERÇEVESİNDE G. HARDIN'IN CANKURTARAN SANDALI ETİĞİNE KARŞI T. POGGE'NİN KÜRESEL ADALET PERSPEKTİFİNDEN BİR BAKIŞ	99
<i>Emine Cengiz</i>	
BİLGİ ELDE ETME YÖNTEMİ OLARAK “ALDATMA” NIN EPISTEMİK VE ETİK DEĞERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	101
<i>Eray Yağanak</i>	
YAPAY ZEKANIN YARATABİLECEĞİ TEKNOLOJİK İŞSİZLİĞİN ORTAYA KOYDUĞU ETİK BİR SORU: İŞİN OLMADIĞI BİR HAYAT NASIL ANLAMLANDIRILACAK?	103
<i>Erkan Özmacun</i>	
NÖROTEKNOLOJİLER VE OTONOMİ	105
<i>Eylem Canaslan</i>	
GENİŞLETİLMİŞ BENLİK KURAMI BAĞLAMINDA DİJİTAL ETİK SORUNLAR	107
<i>Halise Avşar</i>	

“TÜRLERARASI YAŞAM ARMAĞANI”: TÜRKİYE’DE ORGAN YETMEZLİĞİ HASTALARI VE HASTA YAKINLARININ XENOTRANSPLANTASYONA İLİŞKİN TÜR-SINIR ALGILARI VE ETİK MÜZAKERELER	110
<i>Hatice Özer</i>	
SOSYAL MEDYADA FİLTRELEME: GERÇEKLİK, TEMSİL VE ETİK ÜZERİNE FELSEFİ BİR İNCELEME	113
<i>İbrahim Günaydın</i>	
ETİK VE DOĞRU DEĞERLENDİRME BAĞLAMINDA BARINMA İHTİYACI VE KONUT HAKKI: “DÜNYANIN SEFALETİ” ESERİNDEKİ BİR VAKA ÇALIŞMASI ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME	115
<i>İsmail Cevher Elgin</i>	
İNSAN MERKEZCİ OLMAK YA DA ÇEVRE MERKEZCİ OLMAK, BÜTÜN MESELE BU MU?	117
<i>Mahmut Özer</i>	
POSTMODERN DÖNEMDE AHLAK FELSEFESİ YAPMANIN İMKANI: ANTİ TEORİSYEN FELSEFECİLER ÜZERİNE BİR SORUŞTURMA	119
<i>Mehmet Sabır Şaybak</i>	
ALDATICI TASARIM YOLUYLA RIZA ALMAK: ÇEREZ BİLDİRİM TASARIMLARININ KULLANICI TERCİHLERİNE ETKİSİ	121
<i>Murat Uluk, Hande Aral Uluk, Sedat Erol</i>	
SAHA ÇALIŞMALARINI ARAŞTIRMA ETİĞİ ÇERÇEVESİNDE YENİDEN DÜŞÜNMEK: SOSYAL BİLİM ARAŞTIRMACILARININ GÖZÜNDEN İYİ OLUŞ	123
<i>Mümine Barkçin</i>	
KÜLTÜR, ETİK VE HUKUK: KÜLTÜRÜN YARGILAMADAKİ ROLÜNE İLİŞKİN ETİK SORUNLAR	125
<i>Nadire Özdemir</i>	
AHLAKİ YARGILARDA İNSAN VE YAPAY ZEKA KARŞILAŞTIRMASI: DENEYSEL FELSEFE PERSPEKTİFİNDEN ETİK KARARLARA YÖNELİK BİR ÇALIŞMA	127
<i>Necmiye Yüksel</i>	

DİKKAT ETİĞİ	130
<i>Onur Eylül Kara</i>	
DİJİTAL ANARŞİZM VE ETİK SORUMLULUK: ÖZGÜRLÜK İLE HESAP VEREBİLİRLİK ARASINDAKİ GERİLİM	132
<i>Öykü Marasalı</i>	
EPISTEMİK ADALETSİZLİK BAĞLAMINDA EĞİTSEL İLİŞKİLER VE BAZI ETİK İÇERMELERİ	134
<i>Raşit Çelik</i>	
ALTERNATİF TEKNOLOJİLERLE HAYVAN DENEYSİZ BİR GELECEĞİ DÜŞÜNMEK	137
<i>Seçil Aracı</i>	
İNSAN GELİŞTİRME TEKNOLOJİLERİ VE ‘NORMAL’İN KRİZİ: ETİK BİR SORGULAMA	139
<i>Selma Aydın Bayram</i>	
TIPTA YAPAY ZEKÂ: ETİK SINIRLARI YENİDEN DÜŞÜNMEK	142
<i>Serap Ergin Aslan</i>	
AFETLERDE KARAR VERME: ETİK PERSPEKTİF	144
<i>Sercan Kürklü, Eray Serdar Yurdakul, Fatih Namal</i>	
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ KADINLARIN İSTEMEDİKLERİ MÜDAHALELERE “HAYIR” DİYEMEME DAVRANIŞLARININ FELSEFİ VE FENOMENOLOJİK İNCELENMESİ	146
<i>Sibel Kibar, Günnur Türkeri</i>	
PSİKOLOJİ BİLİMİNDE YAPAY ZEKÂ: UYGULAMALAR VE ETİK SINIRLILIKLAR	149
<i>Şeyma Aydın Öztürk</i>	
BYUNG-CHUL HAN FELSEFESİNE GÖRE DİJİTAL TEKNOLOJİ ÇAĞINDA ÖZGÜRLÜK	151
<i>Tuba Çevik</i>	
NÖROTEKNOLOJİNİN AHLAKİ FAİLLİK KAVRAYIŞINA ETKİSİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	154
<i>Tuba Nur Umut, Hatice İpek Keskin</i>	

BİR AÇIKLAMA İSTİYORUM: SANAT TARİHİ VE YAPAY ZEKÂ KESİŞİMİNDE AÇIKLANABİLİRLİK ÜZERİNE ETİK BİR İNCELEME <i>Uğur Kocager, Ebru Yetişkin</i>	157
GELECEK KUŞAKLARA SORUMLULUĞUN KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ <i>Umut Eldem</i>	159
GIDA HAKKINI AÇIKLAMADA BİR KURUCU ARAÇ OLARAK TARIM VE GIDA ETİĞİ DİSİPLİNİ <i>Zeynep İspir</i>	161

Murat Uluk, Sedat Erol, Hande Aral Uluk

İstanbul Beykent University, Türkiye

uluk.murat@gmail.com

ALDATICI TASARIM YOLUYLA RIZA ALMAK: ÇEREZ BİLDİRİM TASARIMLARININ KULLANICI TERCİHLERİNE ETKİSİ

Günümüzde internet kullanıcıları, çevrimiçi ortamda gezinirken sürekli olarak çerez izin bildirimleriyle karşılaşmaktadır. Bu bildirimler, kullanıcı onamlarını, rızalarını sağlamak amacıyla sunulsa da arayüz tasarımlarının dili ve biçimi kullanıcı tercihlerini önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Özellikle izin verme/vermeme seçeneklerinin nasıl sunulduğu, kullanıcıların karar verme süreçlerinde belirleyici bir rol oynamaktadır (Habib vd., 2022; Kampanos & Shahandashti, 2021; Nouwens vd., 2020; Soe vd., 2020; Utz vd., 2019). Kabul ve reddet seçeneklerinin eşit biçimde (boyut/renk/yerleşim) sunulduğu bildirim tasarımları, kullanıcının dijital mahremiyetini daha iyi kavramasını ve kontrol etmesini sağlayarak güvenli bir deneyim sunmaktadır. Bu bağlamda, açık, şeffaf ve anlaşılır bildirimlerin kullanıcı nezdindeki memnuniyeti artırdığı; gizlilik ayarlarını yönetmenin kullanıcıya güven verdiği görülmektedir (Sharma Bagale, 2024: 63). Öte yandan, aldatıcı tasarım taktikleri barındıran çerez bildirim tasarımları, kullanıcıları belirli bir yönde davranmaya teşvik ederek çerezlerin kabul edilme oranını ciddi ölçüde artırabilmektedir. Bu taktiklere başvurulmasındaki yegâne amaç, platform sağlayıcısının çıkarına katkı sağlamak ve tüketicileri/kullanıcıları bu çıkar doğrultusunda yönlendirmektir (Gray vd., 2018; Gunawan vd., 2021). Nitekim yapılan araştırmalar, bu tür tasarımların onay verme oranlarını neredeyse iki katına çıkarabildiğini göstermektedir (Bauer vd., 2021).

Tasarım etiği bir ürün ya da hizmet tasarımında estetik ve işlevsel çözümler üretmenin ötesini ifade eden bir yaklaşımdır. Ahlaki değerleri ve toplumsal sorumlulukları da göz önünde bulunduran bir tasarım anlayışını savunmaktadır (Becker, 2021). Bu yaklaşım, tasarımdaki aldatıcı unsurlara karşı bir duruş sergilemektedir. Aldatıcı tasarımlar, kullanıcıları yanıltarak yanlış kararlar almalarına veya istemeden belirli eylemleri gerçekleştirmelerine neden olan etik dışı tasarım uygulamalarıdır (Hartzog, 2018). Beard ve Longstaff (2019), etik tasarımın amacının, mümkün olan en iyi dünyayı inşa etmeye katkı sunmak olduğuna dikkat çeker. Bu

doğrultuda, çerez izin tasarımlarının da kullanıcıların özgür iradelerine saygı gösteren arayüzler şeklinde kurgulanması gerekmektedir. Ancak pratikte, kullanıcıların verdikleri fiili rızaların ideal tercihleriyle her zaman örtüşmediği gözlemlenmektedir; bu durumun başlıca sebeplerinden biri olarak da çerez bildirimlerinin manipülatif arayüz tasarımları gösterilmektedir (Nouwens vd., 2020).

Bu araştırma, çerez izin tasarımlarının kullanıcı davranışına olan etkisini nitel yöntemle incelemek üzere tasarlanmıştır. Araştırmanın amacı, kullanıcıların hem adil hem de manipülatif olarak tasarlanmış çerez izin arayüzlerine verdikleri tepkileri gözlemleyerek, bu kararlarının arayüz biçimine göre nasıl farklılaştığını ortaya koymaktır. Araştırmada kullanıcılar, Türkiye’de en çok ziyaret edilen ilk 100 web sitesi arasından rastgele seçilen 10 farklı siteyi, araştırmacı tarafından sağlanan cihaz üzerinden ziyaret etmiştir. Bu sitelerden 5’i adil çerez izin tasarımlarına, 5’i ise manipülatif tasarımlara sahiptir. Katılımcılardan, bu sitelerde en az iki sayfada gezinmeleri istenmiştir. Katılımcıların site ziyaretleri sırasında çerez bildirimlerine verdikleri tepkiler gözlem yoluyla toplanmış ve ekran kaydı alınmıştır. Araştırma, 1 Mart ile 1 Temmuz 2025 tarihleri arasında 76 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Bulgular, eşit seçenek sunulan tasarımlarda kullanıcıların reddetme kararlarının daha ağır bastığını, manipülatif örüntüler içeren tasarımlarda ise kararların büyük ölçüde platform lehine şekillendiğini göstermektedir. Bu durum, web sitelerinde ve dijital platformlarda kullanılan çerez izin tasarımlarının sadece teknik değil, etik bir sorumlulukla tasarlanması gerektiğine işaret etmektedir. Bu çalışma, TÜBİTAK tarafından desteklenen 324K166 numaralı araştırma projesi kapsamında üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çerez, çerez izin bildirimi, tasarım etiği, arayüz tasarımı, aldatıcı tasarım